

Folkbildningsrådet

Dnr 93, 2009, 07
2009-05-28

*Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm*

Remiss SOU 2009:28 Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt

Folkbildningsrådet har erhållit rubricerade betänkande på remiss. Folkbildningsrådet kommer huvudsakligen att lämna synpunkter på förslag som särskilt berör studerande vid folkhögskolor och annan vuxenutbildning.

4 Ett enklare studiemedelssystem

4.5.1 Ett enhetligt studiemedelssystem

Folkbildningsrådet instämmer i att man bör sträva efter ett enkelt och överskådligt studiemedelssystem. Det är samtidigt nödvändigt att finna lösningar för dem som missgynnas av en sådan förenkling, om det är nödvändigt för att nå syftena med studiestödet. Utredningen visar att studiestödets rekryterande effekt är särskilt tydlig på lägre nivåer i utbildningssystemet.

4.5.2 Studiemedel per månad

Folkbildningsrådet ser fördelar med att studiestödet beräknas och utbetalas per månad. Utredningen föreslår vidare att minsta studielängd ska vara en månad i stället för tre veckor som idag. Folkbildningsrådet anser att det är en nackdel att kraven på sammanhängande studielängd höjs med tanke på behoven av ett flexibelt och livslångt lärande, men bedömer att förändringen i praktiken berör få studerande.

4.5.4 Beloppsnivåer – totalbelopp och bidragsandel

Folkbildningsrådet instämmer i förslaget att höja studiemedelsbeloppet. Det är viktigt för vuxenstuderande att under sin utbildning kunna klara sitt uppehälle med stöd av studiemedlen. Många av dem har pga sitt familjeansvar svårt att genom extrajobb skaffa kompletterande inkomster.

Folkbildningsrådet instämmer också i att bidragsdelen ska vara högst på grundläggande nivå. Det förslag som kommittén lägger är att bidragsdelen (80%) ska motsvara det som idag är det högre bidraget. Det innebär alltså att studerande på grundskolenivå också i framtiden måste skuldsätta sig om de inte har någon annan kompletterande försörjningsmöjlighet. Här borde man ytterligare ha övervägt ett studiebidrag motsvarande UBS (som fanns under Kunskapslyftet) eller rekryteringsbidraget i varje fall för ett inledande år. Dessa

stödformer innebar att den studerande erhöill ett studiestöd som inte var återbetalningspliktigt.

Kommittén föreslår att bidragsdelen för gymnasiala studier ska vara 50 %, vilket är en förbättring för yngre studerande, som idag har enbart det generella bidraget, men en försämring för studerande över 25 år utan gymnasieutbildning, som idag har det högre bidraget. Folkbildningsrådet anser att studerande utan fullgjord gymnasieutbildning ska ha en högre bidragsandel, eftersom treårig gymnasieskola i dag är en förutsättning för både fortsatt utbildning och möjligheter på arbetsmarknaden. Den nuvarande nivån i det högre bidraget bör alltså behållas för dem som saknar treårig gymnasieutbildning.

4.5.8 Maximitider

Folkbildningsrådet stöder förslaget att studiemedel ska lämnas för högst 18 månader (2 år) på grundskolenivå och för ytterligare 9 månader (1 år) om det finns särskilda skäl. Förslaget är en klar förbättring eftersom gränserna idag är 1, 2 eller 2,5 år beroende på förkunskaper. Som framgår av utredningen är erfarenheten både inom folkhögskolan och annan vuxenutbildning att de nuvarande tidsgränserna är alltför snäva, inte minst för deltagare som invandrat.

För gymnasiestudier föreslår kommittén en motsvarande lösning. Förslaget medger 2 års studiemedel samt ytterligare ett år för dem som behöver läsa in grundläggande behörighet. Folkbildningsrådet förordar den nuvarande modellen där studerande utan treårig gymnasieskola ges möjlighet till studiemedel under tre år, en lösning som ger en större flexibilitet i studievalet för den enskilde.

4.5.13 Lån, återbetalning och avskrivning

Folkbildningsrådet anser att lån som tas vid behörighetsgivande studier också i fortsättningen ska kunna skrivas av vid efterföljande högskolestudier.

Om utredningens förslag om en sänkt bidragsandel från 80% till 50% genomförs för vissa studerandegrupper vid gymnasiestudier kommer skuldsättningen att öka. Effekten förstärks om rätten till viss avskrivning samtidigt upphör.

5 Effektivare studiestödsadministration

5.4 Delat ansvar för studiestödsadministrationen

Folkbildningsrådet anser att studiestödsadministrationen i sin helhet ska vara kvar hos CSN. Vår erfarenhet är att där finns en samlad kompetens och en effektiv hantering av studiemedelssystemet i dess olika delar.

5.5 En ny studiestödsadministration

Folkbildningsrådet instämmer i kommitténs bedömning att CSN ska behålla ansvaret för studiestödsadministrationen. Det finns inget som talar för att uppgiften borde överlåtas till Försäkringskassan.

6 Studiemedlen och trygghetssystemen

6.4.5 Kommitténs överväganden och förslag

Folkbildningsrådet tillstyrker förslaget att det ska bli möjligt att studera på halvtid och att samtidigt vid halv sjukskrivning erhålla sjukpenning. Det gör det möjligt att på sikt ta sig ur en sjukskrivning genom att på deltid bedriva studier. Likaså kan en studerande som blir halvt sjukskriven kunna fortsätta sina studier på deltid.

Kommittén föreslår att studiemedel inte heller fortsättningsvis ska ges samtidigt som aktivitets- och sjukersättning. När denna regel infördes upphörde möjligheten för studerande med funktionsnedsättning att få en med andra studerande jämförbar ekonomisk situation, genom att erhålla bidragsdelen av studiemedlen. Aktivitetsersättningen motsvarar efter skatt ett belopp som är ca 2000 kr lägre per månad än studiemedlen. Det innebär för många att de måste lita till stöd från anhöriga för att kunna finansiera exempelvis folkhögskolestudier.

Folkbildningsrådet anser att deltagare med aktivitetsersättning inte ska hänvisas till studiemedelssystemet med den skuldsättning som detta innebär. För att ge dessa studerande samma ekonomiska förutsättningar för studier som andra, föreslår Folkbildningsrådet att ett särskilt studietillägg utgår när en person med sjuk- eller aktivitetsersättning (understigande studiemedelnivån) studerar. Ett sådant studiestöd skulle kunna hanteras av SPSM, som idag handlägger korttidsstudiestödet för deltagare med funktionsnedsättning. På så sätt skulle stödet kunna vara helt skilt från studiemedelssystemet.

6.7.4. Kommitténs överväganden och förslag

Folkbildningsrådet avvisar utredningens förslag att att studiebidraget multiplicerat med 1,4 ska utgöra bidragsgrundande inkomst. Förslaget innebär att möjligheterna till bostadsbidrag för studerande försämras i grupperna yngre studerande samt studerande med barn.

7 Förbättrad information till studerande

Folkbildningsrådet instämmer i kommitténs förslag att CSN ges i uppdrag att utveckla information och stöd till vuxenstuderande i samråd med utbildningsanordnarna.

För Folkbildningsrådet

Torsten Friberg
ordförande

Britten Månsson-Wallin
generalsekreterare